

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕТНОЛОГІЇ ТА КРАЄЗНАВСТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора з науково-педагогічної роботи
Навчально-наукового інституту права
Тарас ДІДИЧ
«31» _____ 2022 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи
Тарас ПШЕНИЧНИЙ
«31» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи державно-правового регулювання туризму»

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
вид дисципліни	обов'язкова
Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022 /2023
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Чубата Марина Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії права та держави

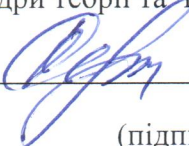
Пролонговано: на 2023/2024 н.р. _____ «28» _____ 2023 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Чубата Марина Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії права та держави

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри теорії та історії права та держави

Світлана БОБРОВНИК

(підпис)

Протокол № 1 від «30» серпня 2022__р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту права

Протокол № 1 від «31» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії ННП Юліанна ЦВЕТКОВА

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 2 від «31» серпня 2022__року

Голова науково-методичної комісії Наталія ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів поглибленого розуміння основних термінів, понять і категорій правового регулювання туристичної діяльності та навичок оволодіння сукупністю знань з правового регулювання відносин у сфері туризму в Україні та світі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати найважливіші факти та поняття, які стосуються основ права (правознавства), туризмології та історії туризму.

2. Вміти аналізувати й узагальнювати законодавчі акти, зокрема ті, що стосуються конституційного та міжнародного права.

3. Володіти елементарними навичками встановлення причинно-наслідкових зв'язків, знаходити й критично аналізувати потрібну інформацію з історії туризму та особливостей його розвитку на різних континентах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Основи державно-правового регулювання туризму» вивчає специфіку та особливості державно-правового регулювання туристичної діяльності, правові засади туроператорської і турагентської діяльності, правові аспекти екскурсійної діяльності, а також основи ліцензування туристичної діяльності, стандартизації у сфері туризму, сертифікації туристичних послуг. Велика увага при викладанні дисципліни приділяється проблемам безпеки туризму та юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туристичної діяльності.

4. Завдання (навчальні цілі): ознайомлення студентів з предметом вивчення цієї правової дисципліни, її інструментарієм, нормативно-правовими актами, що регламентують надання туристичних послуг, з державними стандартами в галузі туризму; навчити студентів обирати ефективну правову форму функціонування туристичного підприємства з урахуванням можливостей та умов ліцензування туристичної діяльності; сформувані у студентів уміння аналізувати вплив законодавчого забезпечення на ефективність туристичної діяльності; навчити студентів складати необхідні документи для здійснення підприємницької діяльності в галузі туризму.

Навчальна дисципліна «Основи державно-правового регулювання туризму» сприяє виробленню у студентів професійних навичок, необхідних для подальшої роботи в структурах, пов'язаних як з туристичним бізнесом, так і з народознавством, міжнародними відносинами.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології)	Методи оцінювання та пороговий	Відсоток у підсумкові
---	------------------------------------	--------------------------------	-----------------------

Код	Результат навчання	викладання і навчання	критерій оцінювання (за необхідності)	й оцінці з дисципліни
1.1.	Знати термінологічно-понятійний апарат навчальної дисципліни, основні законодавчі акти у сфері туризму	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)	15
1.2.	Знати зміст і порядок ліцензування, стандартизації і сертифікації туристичних послуг	лекція, самостійна робота	індивідуальне завдання	10
1.3.	Знати і характеризувати види страхування в галузі туризму	лекція, самостійна робота	індивідуальне завдання	15
1.4	Знати сутність нормативно-правового забезпечення відповідальності за порушення законодавства в галузі туризму	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування; контрольна робота з тем ЗМ2 (тест)	20
1.5.	Знати види юридичної відповідальності суб'єктів туристичної діяльності	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування, контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)	10
2.1	Вміти оформляти документи на отримання ліцензій, сертифікатів	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування; контрольна робота з тем ЗМ2 (тест)	10
2.2	Вміти складати звіт про діяльність туристичної організації	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (залік)	10
4.1.	Готувати аналітичні доповіді, обґрунтовувати шляхи вдосконалення	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна	10

нормативно-правового регулювання туристичної діяльності.		робота (залік)	
--	--	----------------	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)								
Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3.	1.4.	1.5.	2.1	2.2.	4.1.
(Освітня програма Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм Спеціальність 032 «Історія та археологія								
ПРН-1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи).	+		+	+	+	+	+	+
ПРН-14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології (зокрема, краєзнавства, екскурсознавства та туризмознавства).	+	+		+	+			+

ПРН- 18. Вміти впроваджувати та організовувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу. Знання та розуміння методології просування туристичного іміджу країни.	+	+		+	+			+
---	---	---	--	---	---	--	--	---

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.5. — 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.4., 2.1.— 10 балів/ 6 балів.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.2. - 10 балів/ 6 балів.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.3. - 15 балів/ 9 балів.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1., 1.5. - 15 балів/ 9 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.4., 2.1. - 20 балів/ 12 балів.
7. Підсумкова контрольна робота Р.Н. 2.2., 4.1. - 20 балів / 12 балів

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 4, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 5 – 8.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

<u>Змістовий модуль 1</u>			<u>Змістовий модуль 2</u>			Підсумкова контрольна робота / залік
Державна політика та державне регулювання в галузі туризму. Безпека туризму			Організація туристичної діяльності. Стандартизація, сертифікація та юридична відповідальність в галузі туризму			
35 залікових балів (максимум)			45 залікових балів (максимум)			20 балів (максимум)
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Семінари	Модульний контроль	
10 (максимум)	15 (максимум)	10 (максимум)	15 (максимум)	20 (максимум)	10 максимум	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1-2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Виконані індивідуальні завдання (реферат та есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю.

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- тема розкрита неповно 6-8 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті.

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 2 (есе):**

1. глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 13-15 балів;
2. обґрунтоване розкриття проблеми 10-12 балів;
3. тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 7-9 балів;
4. робота переважно компілятивного рівня 4-6 бали;
5. розкритий лише один окремих аспект теми 1-3 бали.

Тематику есе викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті модулю.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

На передостанньому семінарському занятті з дисципліни проводиться **підсумкова контрольна робота** (2 завдання).

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	10 балів;
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	9 балів;
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу	8 балів;
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	6-7 балів;
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	4-5 балів;
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	2-3 балів;
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1 бал.

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, реферат, есе).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
Частина 1. Державна політика та державне регулювання в галузі туризму. Безпека туризму				
1	Тема 1. Вступ. Предмет та джерела «Основ державно-правового регулювання туризму»	2	-	6
2	Тема 2. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності. Закон України «Про туризм»	2	2	6
3	Тема 3. Підзаконні нормативно-правові акти про туризм	2	1	6
4	Тема 4. Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності	2	2	4
5	<i>Індивідуальна робота 1</i>	-	-	6
6	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)</i>	-	1	-
Частина 2. Організація туристичної діяльності. Стандартизація, сертифікація та юридична відповідальність в галузі туризму				
7	Тема 5. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання. Особливості правового регулювання окремих видів туризму	4	2	6
8	Тема 6. Організаційно-правові засади здійснення туристичної діяльності	2	2	6
9	Тема 7. Туристичні формальності та безпека туризму	2	2	4
10	Тема 8. Правове регулювання державної підтримки туристичної діяльності	2	2	6
11	<i>Індивідуальна робота 2</i>	-	-	6
12	<i>Контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест)</i>	-	1	-
13	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	-	1	-

	ВСЬОГО	18	16	56
--	---------------	-----------	-----------	-----------

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **18 год.**

Семінари – **16 год.**

Самостійна робота – **56 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Ващишин М. Правове регулювання туристичної діяльності. Львів: ПП Сорока Т.Б. 2014. 168 с.
2. Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 року / Зі змінами станом на 26 червня 2019 р.
3. Правила проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю України, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2006 р. №237. / Зі змінами станом на 14 листопада 2014 р.
4. Державна цільова соціальна програма розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 р. №707. / Зі змінами станом на 27 листопада 2015 р.
5. Інструкція про порядок оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання, затверджено наказом Державної туристичної адміністрації України від 6 червня 2005 р. №50. / Зі змінами станом на 10 грудня 2013 р.
6. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності, затверджено наказом Міністерства інфраструктури України від 10 липня 2013 р. № 465. / Зі змінами станом на 21 жовтня 2016 р.
7. Порядок здійснення рятувальних заходів на об'єктах туристичних відвідувань, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. №507. / Зі змінами станом на 4 грудня 2013 р.
8. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг, затверджено наказом Державної туристичної адміністрації України від 16 березня 2004 р. №19. / Зі змінами станом на 12 листопада 2010 р.
9. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: збірник нормативно-правових актів / Під заг. ред. В.К.Федорченка. К.: Юрінком Інтер, 2002. 640 с.
10. Торяник В.М. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посібник. Дніпропетровськ: ВВПЗ «ДГУ», 2016. 255 с.

Додаткові:

1. Гнатюк М.Р. Закон України «Про туризм»: постатейний коментар. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2006. 197 с.
2. Гудима М.М. Право туриста на інформацію: недоліки законодавчого регламентування. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей*. Випуск 28. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 100–107.
3. Гудима М.М. Деякі аспекти договірної оформлення посередницьких відносин в туризмі. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник*

наукових статей. Випуск 28. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 107–112.

4. Державне регулювання та управління регіональним розвитком туризму: навч. посібник / За ред. Н.Д.Свірідова. Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2009. 120 с.

5. Єпіфанова Ю.С. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посібник. Харків: Бровін О.В., 2014. 237 с.

6. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху. К.: Київський університет, 2008. 335 с.

7. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України. К.: Альтпрес, 2007. 369 с.

8. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М.П.Мальська, Н.В.Антонюк, Н.М.Ганич. К.: Знання, 2008. 661 с.

9. Матвієнко А.Т. Науково-практичний коментар до Закону України «Про туризм» / [Матвієнко А.Т., Приянчук І.В., Лесик М.А., Андрейцев В.В.]. К.: Науково-дослідний інститут туризму та курортів, 2006. 212 с.

10. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А.С.Довгерта і В.І.Кисіля. К.: Алерта, 2012. 376 с.

11. Нормативно-правове забезпечення міжнародного туризму: Учебно-практическое пособие. К.: Кондор, 2013. 486 с.

12. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. К.: КНЕУ, 2003. 948 с.

13. Новосельська І. Теоретико-правові питання імплементації конвенцій Міжнародної організації праці у сфері туризму. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 12. С.84–85.

14. Розвиток туристичного підприємства: теорія та практика: монографія / За ред. Р.І.Балашова. Донецьк: Вебер, 2009. 343 с.

15. Селецький С. І. Правове регулювання туризму в Україні: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 186 с.

16. Семенова М. Правова природа договірних відносин, що виникають у сфері надання туристичних та супутніх послуг. *Юридична Україна*. 2010. №8. С.90–94.

17. Туризм як фактор регіонального розвитку. Методологічний аспект та практичний досвід: монографія / С.Г.Нездоймінов. Одеса.: Астропринт, 2009. 304 с.

18. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії: навч. посібник. К.: Атіка, 2006. 264 с.

19. Чубата М.В. Навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності» для студентів 2 курсу денної форми навчання історичного факультету ОР «Магістр», що навчаються за ОП «Історичне туризмознавство». К.: НБУВ, 2019. 28 с.

20. Чубата М. В. Історико-культурний туризм в Україні та країнах Європи: висвітлення в літературі його суті, змісту, історії розвитку та досвіду правового регулювання // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.). К.: «Фоліант», 2019. С.50–59.

21. Чубата М. В. Висвітлення проблем розвитку історико-культурного туризму в новітніх публікаціях вітчизняних істориків та правознавців // Історико-культурний туризм: український та зарубіжний досвід. Збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. С.59–65.

22. Чубата М. В. Історико-культурний туризм: висвітлення науковцями вітчизняного та зарубіжного досвіду правового регулювання // The 15-th International scientific and practical conference «Modern directions of scientific research development» (August 10–12, 2022) BoScience Publisher, Chicago, USA. 2022. p.278–286.

Перелік інтернет-посилань:

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.tropa.dp.ua/extreme/outdoor/zakon01.html>
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_1.htm
3. Регламент Ради ЄС № 2027/97 від 9 жовтня 1997 р. «Про відповідальність авіаперевізників у разі нещасних випадків (аварії)» [Електр.ресурс] / Міжнародні угоди та конвенції в галузі транспорту. [К., 2009]. Режим доступу: <http://legal-base.in.ua/ua/catalog/dir/42/2.htm>.
4. Міждержавний стандарт – ГОСТ 28681.1-95 «Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг» [Електр.ресурс] / 18 Держтуризмкурортів. [К., 2009]. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
5. Міждержавний стандарт – ГОСТ 28681.3-95 «Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. К., 2009]. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
6. ДСТУ 4268:2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. [К, 2009]. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
7. ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. [К., 2009]. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.world-tourism.org>.
2. <http://www.satis.kiev.ua>.
3. <http://www.shipregistr.kiev.ua>.
4. <http://www.greentour.com.ua>.